

Kommuner kan ikke gå konkurs

Kommunal Rapport 20.04.2020

Budsjettet er i ubalanse, kan kommunestyret vedta betalingsinnstilling?

SPØRSMÅL: Fylkesmannen har opphevet 2020-budsjettet i vår kommune fordi det er i «formell ubalanse» med nesten 12 millioner kroner. I 2019 var merforbruket ca. 10 millioner kroner. Det samlede underskuddet nærmer seg 40 millioner kroner. Kommunen medgir i tillegg at noen av budsjettpostene er ulovlig lave fordi de ikke gir rom for å dekke lovhjemlede minstekrav til nødvendig bistand til livsopphold og forsvarlige tjenester.

Et medlem av kommunestyret foreslår at det treffes vedtak etter bestemmelsen i kommuneloven der det står: «Når en kommune eller fylkeskommune på grunn av vanskeligheter som ikke er helt forbigående, ikke kan betale forfalt gjeld, plikter kommunestyret eller fylkestinget selv å treffe vedtak om betalingsinnstilling. Melding om slikt vedtak skal straks sendes departementet».

Kan kommunestyret treffe slikt vedtak her, og har det eventuelt plikt til dette?

SVAR: En kommune kan ikke gå konkurs. I stedet kan og skal kommunestyret fatte vedtak om betalingsinnstilling i slike situasjoner. Bestemmelsen om dette i kommuneloven av 1992 ble videreført i kommuneloven 2018 § 29-2, første setning.

Vedtak om betalingsinnstilling etter lovens regler trer i kraft umiddelbart ved kommunestyrets vedtak. Men fylkesmannen vil føre kontroll med om lovens vilkår for slik betalingsinnstilling er oppfylt, og vil kunne oppheve vedtaket hvis det ikke gjør det. Det at det foreligger «økonomisk ubalanse» vil ikke i seg selv være nok, heller ikke at fylkesmannen underkjenner budsjettet fordi det er urealistisk eller ikke i balanse. Slikt underskudd – eller «insuffisiens» – er ikke i seg selv tilstrekkelig til å iverksette betalingsinnstilling. Det vil bare etter kommunelovens § 28–1 utløse innmelding i Robek, med utvidet statlig kontroll og godkjenningsmyndighet for budsjett og andre vedtak om forpliktelser av langvarig karakter. For at man skal kunne gå til betalingsinnstilling, må det være tale om en likviditetskrise – «insolvens» – der man rett og slett ikke har eller kan fremskaffe å midler til betale «forfalt gjeld», herunder bundne løpende utgifter til lønn, husleie mm, og dekning av lovpålagte forpliktelser som utbetaling av økonomisk bistand til nødvendig livsopphold, overtidsbetaling for å sikre forsvarlig bemanning i helse- og omsorgstjenester, dekning av utgifter til nødvendig spesialundervisning i grunnskolen mm.

Så vidt jeg vet er det ingen kommuner som så langt har iverksatt slik betalingsinnstilling. Jeg mener å ha hørt at noen har ønsket å gjøre det, men ble stoppet av fylkesmannen fordi hun fant at lovens vilkår for slikt vedtak ikke var til stede.

Betalingsinnstilling betyr ikke at forpliktelsen bortfaller, bare at man utsetter å betale der man kan gjøre det, men også det vil jo kunne ramme hardt de som har et krav mot kommunen. Ansvaret for å få kommunen på beina igjen ligger da på den tilsynsnemnda som departementet oppnevner. Den må da utarbeide en plan etter kommunelovens § 14–1 for inndekning av det underskuddet som har oppstått. Hvis dette ikke kan skje i løpet av de neste fire årene etter siste år regnskapet viser underskudd, må kommunen søke departementet om samtykke til inndekning i løpet av et lengre tidsrom, fastsatt av departementet.

Det er vel grunn til å tro at departementet vil strekke seg langt når det gjelder slike langvarige nedbetalingsplaner. Dette for å unngå å få et fullstendig tilsynsansvar for både lovmessigheten og den økonomiske forsvarligheten av den kommunale virksomheten etter reglene om betalingsinnstilling. Departementet vil vel heller satse på den mer avgrensede godkjenningsmyndigheten av budsjett og vedtak med store økonomiske konsekvenser.